

U Vijeću naroda RS-a nezakonito isplaćivan „bijeli hljeb”

Bivši generalni sekretar Vijeća naroda Republike Srpske (RS) Zoran Filipović nezakonito je naplatio 21.000 maraka „bijelog hljeba“. Iako prema zakonu generalni sekretari nemaju pravo na ovu naknadu, Vijeće im je to omogućilo svojim internim odlukama.

Filipović ipak smatra da to nije nezakonito: „Vi pokrenite inicijativu da se utvrdi da je nezakonito (...) i kad Ustavni sud donese odluku, mi ćemo taj novac morati da vratimo“, rekao je Filipović za Centar za istraživačko novinarstvo (CIN).

Budući da se institucije nisu očitovale u vezi sa ovim, novinarka CIN-a je podnijela inicijativu Ustavnom sudu RS-a za ocjenu ustavnosti i zakonitosti spornih odredbi. U maju ove godine Sud ih je proglasio neustavnim i nezakonitim pa se generalnim sekretarima više ne može isplaćivati „bijeli hljeb“, a postojeća pravila se iz sporne odluke moraju brisati.

Popunjavanje praznina

Filipović je po isteku mandata generalnog sekretara krajem 2014. godine uzeo „bijeli hljeb“ – šestomjesečnu plaću bez rada. Kaže da mu je novac trebao jer je ostao bez posla, a imao je kredit i porodicu u kojoj niko nije radio.

Iako Zakon o radnim odnosima u državnim organima RS-a nije predvidio ovu naknadu za njegovu poziciju, Vijeće mu je isplatilo polugodišnju plaću u ukupnom iznosu od 21.000 KM, oslanjajući se na svoju odluku.

Ona je sekretarima dala status izabranog lica kakav imaju i

delegati, a donijela ju je Administrativna komisija Vijeća naroda. U odluci su bila propisana njihova prava na različite naknade, među kojima je i pravo na „bijeli hljeb“.

Međutim, Zakon predviđa da ovu privilegiju imaju predsjednik entiteta, poslanici te svi koje bira i imenuje Narodna skupština RS-a. S obzirom na to da generalnog sekretara bira Vijeće naroda, oni koji obavljaju ovu funkciju ne mogu uživati pravo na „bijeli hljeb“.

Odluku je napisao tadašnji generalni sekretar Vijeća Mirko Stevanović 2007. godine. Potpisala ju je tadašnja predsjednica Komisije Senija Kapetanović koja kaže da se pri donošenju Odluke između članova Komisije i Stevanovića vodila rasprava o statusu sekretara.

„Svi su povjerovali tom njegovom uvjerenju, tom njegovom ubjeđivanju da je on izabrano lice i tako je utvrđeno“, prisjeća se ona.

Za prethodnih 12 godina Odluka je imala najmanje toliko izmjena ili novih verzija. Jednom od njih je „bijeli hljeb“ obezbijeden i za zamjenika generalnog sekretara, iako ga ova institucija nikada nije imala.

Stevanović je novinarima CIN-a priznao svoju grešku: „Pa dobro, to je malo bilo neusaglašeno“.

On je na poziciji sekretara Vijeća bio osam godina, ali za sebe nije tražio „bijeli hljeb“ već je uz otpremninu otišao u penziju.

Svi kasniji generalni sekretari smatraju da im ovo pravo pripada baš kao i njihovim kolegama u Narodnoj skupštini RS-a jer su ove institucije, prema Ustavu RS-a, jednaki organi zakonodavne vlasti. Ali, za razliku od generalnog sekretara Narodne skupštine RS-a, sekretara Vijeća naroda ne imenuje Skupština.

„To jeste pravna praznina, ali vi nju morate popuniti. (...) Zašto bi bila time ugrožena njegova prava u odnosu na sve druge generalne sekretare u ovoj državi?“, kaže Zoran Filipović.

On je jedini generalni sekretar Vijeća koji je uzeo „bijeli hljeb“. Njegov nasljednik Ranko Karapetrović kaže da nije razmišljao o neusklađenosti propisa kada mu je isplaćivao naknadu.

„Imate nešto što je zakon, imate nešto što je praksa, a praksa je bila takva da se ovo radilo godinama. Znači da nije sporno“, kaže za CIN Karapetrović, aktuelni načelnik Općine Laktaši.

Prvi generalni sekretar Vijeća naroda RS-a Mirko Stevanović je prije 12 godina napisao nezakonitu odluku koja generalnom sekretaru daje status izabranog lica i pravo na „bijeli hljeb“. Nijedan od njegovih nasljednika nije izmijenio ove odredbe (Foto: CIN)

Institucije bez reakcije

Novinari CIN-a su prošle godine ukazali tadašnjem generalnom sekretaru Dragoljubu Reljiću na nedostatke ove odluke i on je obećao da će s tim upoznati rukovodstvo Vijeća naroda. Međutim, stara praksa je nastavljena. Reljić je danas savjetnik predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine Milorada Dodika za ustavnopravna pitanja.

„Ovo je uvođenje takvih prava određenom krugu lica na mala vrata, što je vrlo često. Mala vrata nekada mogu biti i zakonita, a nekada i ne moraju“, kaže banjalučki advokat Boris Stojanović.

Novinarka CIN-a je svoje otkriće podijelila i sa Upravnim inspektoratom. Pošto ni ova institucija nije ništa uradila, novinarka je uputila Inicijativu za ocjenu zakonitosti i ustavnosti Ustavnom sudu RS-a.

Sud je odlučio da je Administrativna komisija Vijeća naroda, svrstavajući generalnog sekretara i njegovog zamjenika u izabrane funkcionere, suprotno zakonu i Ustavu proširila listu privilegovanih.

Utvdili su i da je neustavna mogućnost retroaktivnog primjenjivanja Odluke i stupanje na snagu prije objave.

Vijeće naroda će izmijeniti Odluku, ali neće tražiti ničiju odgovornost niti da se novac vrati u budžet.

Profesor Ustavnog prava Goran Marković objašnjava za CIN da takvih protivustavnih dokumenata ima u primjeni: „Neko to mora da ospori, neko mora da pokrene postupak pred Ustavnim sudom. Ako niko ne pokrene, ti akti se jednostavno primjenjuju. Znae, svi ćute, svi se prave mutavi, što bi se reklo“.

Ustavni sud RS-a proglasio je neustavnim i nezakonitim dijelove Odluke Vijeća naroda RS-a koja generalnim sekretarima i njihovim zamjenicima daje pravo na šestomjesečnu plaću nakon mandata.

Zakon o radnim odnosima u državnim organima RS-a

- pravo na „bijeli hljeb“ imaju predsjednik entiteta, poslanici i oni koje bira i imenuje **Narodna skupština RS-a**

Odluka Vijeća naroda RS-a

- pravo na „bijeli hljeb“ imaju generalni sekretar i zamjenik Vijeća, koje bira i imenuje **Vijeće naroda RS-a**

VIJEĆE NARODA RS-a:

- generalni sekretar i zamjenik generalnog sekretara su izabrana lica
- Odluka stupila na snagu danom donošenja
- Odluka donesena 31. januara 2017. godine, a primjenjivana je već od 1. januara 2017. godine

USTAVNI SUD RS-a:

- prekršen zakon i ustavna načela vladavine prava, podjele vlasti i ustavnosti i zakonitosti
- opći akt ne može stupiti na snagu prije objavljivanja
- Ustav RS-a ne predviđa mogućnost retroaktivne primjene općih akata

Izvor: Vijeće naroda RS-a, NSRS-a, Ustavni sud RS-a

CIN Centar za istraživačko novinarstvo

